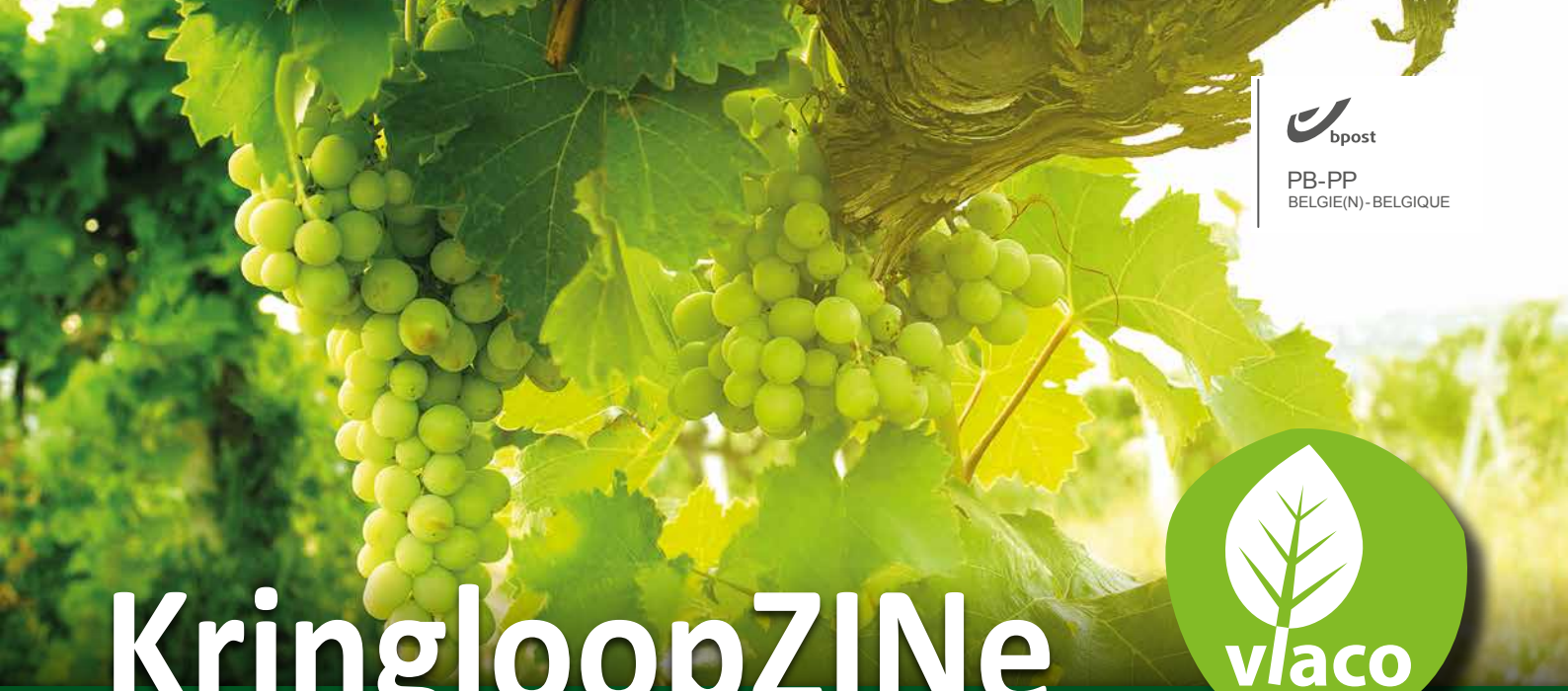

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

KringloopZINe

Meer halen uit de biologische kringloop

Driemaandelijks tijdschrift voor de actieve kringloopkracht: nr 31 • juli - augustus - september 2020

Beste,

De Coronaperikelen hebben onze jaarplanning helemaal omgegooid. Evenementen afgelast, cursussen werden niet meer in levende lijve maar online georganiseerd en er kwam tijd vrij om nieuwe zaken te ontwikkelen. Dankzij die kleine leemte stond de Thuiscomposteerwijzer meer in de aandacht en konden we ons focussen op een nieuw Restjeskookboek.

Alvast heel veel tuin-, kringloop- en leesplezier gewenst!

Kristof Van Stichelen

Elfriede Anthonissen

Team Thuiskringlopen

In dit nummer:

Kringloopquotes 2

Kort#Krachtig

Interesse om Vlaco-lesgever te worden? 3

Kippenacties op de helling? 3

Het 2de RESTJESkookboek 10

Actief-Creatief

Kringloopweekend 2020 4

Grond, grondiger, gegrond

Kringlooplandbouw 6

Mycorrhizaschimmels, zie u? 7

Kringloop internationaal

Faire caca en France 9

Afgiftekantoor: ANTWERPEN X - Erkenningsnummer: P409458 - Afzenderadres: Vlaco vzw, Stationsstraat 110, 2800 Mechelen

Kringloopquotes

Cola zonder prik … mag onder de kip.
De sprankel zit al in je ogen.

Als de drank zit in de jam …
smullen wij ervan

Een broodje bier
is geen broodje aap verhaal.

Koffie en koekjes in de cake,
dat is de ideale start van de week.

Kort#Krachtig

INTERESSE OM VLACO-LESGEVER TE WORDEN?

Ben jij een (compost)vat vol kennis en wil je anderen daarvan laten meegenieten? Of ben je een man/vrouw van de praktijk en bezit je de kunst om je vakmanschap over te brengen op anderen? Als de kringloop van grondstoffen in keuken en tuin jou boeit en als de zorg voor leefmilieu, klimaat, duurzaamheid, biodiversiteit … vaste waarden zijn voor jou, dan is onderstaande misschien wel iets voor jou?

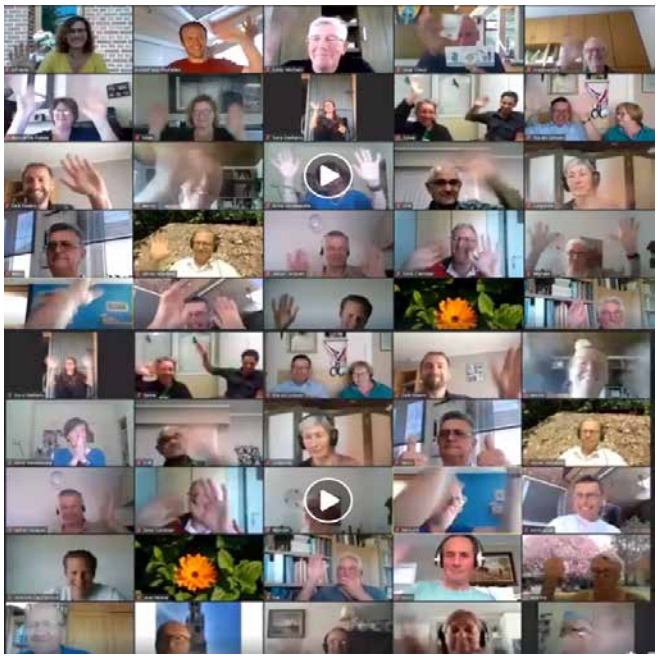

Begin 2020 leidden we 15 nieuwe Vlaco-lesgevers op. Deze nieuwe lichting werkt zich momenteel volop in (wat niet steeds even vlot gaat met de coronaperikelen die ons blijven achtervolgen). Als Vlaco-lesgever help je gemeenten en intercommunales om een heldere en eenduidige Vlaco-kringloopboodschap te verspreiden in Vlaanderen. Als freelance lesgever word je en ben je dus een sleutelfiguur in onze sensibilisering, en word je uiteraard ook als deskundige betaald.

De meeste van de nieuwe lesgevers wonen in het oosten van Vlaanderen. Zoals begin dit jaar vooropgesteld plannen we een tweede opleidingsmoment in het westen van Vlaanderen, specifiek bedoeld voor de inwoners van Oost- en West-Vlaanderen (maar aspiranten uit andere provincies blijven zeker welkom).

We hopen deze vorming tot Vlaco-lesgever te organiseren in najaar 2020 en voorjaar 2021. Afhankelijk van het aantal geïnteresseerden en hun woonplaatsen zullen we de precieze opleidingslocatie bepalen.

Enkele dagen na de laatste lesdag koppelen we reeds met jou terug of en wanneer je aan de slag kan als Vlaco-lesgever.

Heb je interesse? Hoe sneller je aanmeldt, des te meer kans dat je er bij kan. Heb je vragen, opmerkingen of bedenkingen? Twijfel zeker niet om ons te contacteren. Mailen kan naar **thuiskringlopen@vlaco.be**. Bellen kan ook: **015/451.370**.

KIPPENACTIES OP DE HELLING?

De afgelopen jaren organiseerden heel wat gemeenten en intercommunales een kippenactie om keukenafval bij de burgers te verminderen. Daarbij konden hun inwoners kippen of ander pluimvee aan een goedkoper bedrag aankopen.

Het gratis weggeven van een dier blijkt echter in strijd met de dierenwelzijnsregelgeving, en meer bepaald met de wet van 14 augustus 1986 over de bescherming en het welzijn van dieren. Art. 36. van deze wet zegt immers **"Wordt gestraft met een boete van 52 euro tot 2000 euro, hij die dieren als prijs, beloning of gift uitlooft of uitreikt bij aankopen, wedstrijden, verlotingen, weddenschappen of andere gelijkaardige evenementen."**

Daarnaast is het ook verboden om dieren met korting te verhandelen volgens het Koninklijk Besluit houdende erkennings-voorwaarden voor inrichtingen voor dieren en de voorwaarden inzake de verhandeling van dieren. Artikel 27, § 4 zegt hier: **"Bij de verhandeling van een dier wordt geen korting, onder eender welke vorm, aangeboden of toegekend."** Kortom: een actie waarbij kippen aan een verminderd of voordeeltarief of met gebruik van een kortings- of tegoedbon kunnen aangekocht worden, is dus niet langer toegelaten.

In het kader van campagnes voor het aanmoedigen van de inzet van kippen als afvalverwerkers en kringloophelpers kan je wel een kortings- of aankoopbon geven voor de aanschaf van kippenbenodigdheden (bijv. voeding of huisvesting). Een korting voor het dier zelf mag echter niet (meer).

Het organiseren van een infomoment is in dit kader uiteraard steeds een goed idee. Zulke infomomenten over het correct huis-vesten en verzorgen van kippen kunnen jouw kringloopwerking of je gemeente of afvalintercommunale eenvoudig inplannen via www.vlaco.be en vervolgens doorklikken naar 'Lesaanvraag / Organiseer een vorming'.

Actief-creatief

KRINGLOOPWEEKEND 2020

Thuiscomposteerwijzer in de kijker

Het Kringloopweekend was het uitgelezen moment om de nieuwe webtool Thuiscomposteerwijzer in de kijker te zetten. De activiteiten in tuinen en demoplaatsen waren afgelast waardoor de online-campagne een goed alternatief was.

Naar de Thuiscomposteerwijzer >>>

Zag je de facebookcampagne voorbij komen?

Thuiscomposteercampagne ging viraal

Onze vraag om thuiscomposteren viraal te laten gaan werd ingewilligd. De campagne op onze facebookpagina bereikte 23.631 personen. Daarbij zijn de personen die het filmpje bekeken, nadat het door lesgevers en volgers gedeeld werd, nog niet meergerekend.

De campagne-advertentie met filmpje op facebook had een bereik van 35.328 Vlamingen en werd maar liefst 68.190 weergegeven op de facebook-homepagina van Vlamingen die in onze doelgroep zitten.

Niet alleen het campagnefilmpje rond de thuiscomposteerwijzer werd gretig gedeeld. Ook onze Vlaco-lesgevers gingen aan de slag met de thuiscomposteerwijzer en deelden dit op facebook.

Actief-creatief

1st International Day of Awareness of Food Loss and Waste, 29 September 2020

Vlaco doet online mee met de Internationale dag tegen voedselverlies op dinsdag 29 september. Houd de Vlaco-facebookpagina in de gaten. Wie mee quizt, kan misschien wel het nieuwe 2de Restjeskookboek winnen.

Grond-grondiger-gegrond

KRINGLOOPLANDBOUW

De Universiteit van Wageningen heeft een 105 hectare groot proefbedrijf in Lelystad in gebruik genomen om er onderzoek te doen naar zgn. kringlooplandbouw op basis van agro-ecologische principes en in combinatie met het gebruik van de nieuwste technologie. “Deze boerderij wil op die manier bijdragen aan de transitie naar een nieuw bedrijfsmodel dat landbouwers in staat stelt om hun gewassen op een duurzame manier te telen, met een positieve impact op de biodiversiteit en leefomgeving”, klinkt het bij de universiteit.

Heel wat boerenprotesten ten gevolge van de landelijke ‘stikstofdiscussie’ – je hoorde er misschien over afgelopen winter in de pers – hebben aan de Nederlandse overheid duidelijk gemaakt dat het voedselproductiesysteem voor grote uitdagingen staat. Onder andere deze vaststelling leidde tot het oprichten van dit proefbedrijf.

“Daarnaast krijgt de landbouw steeds vaker te maken met extreme droogte en hevige neerslag als gevolg van klimaat-verandering”, schetst de Wageningse universiteit nog een reeks problemen die aanleiding hebben gegeven tot deze Boerderij van de Toekomst. “In Lelystad willen we onderzoek doen naar een nieuw bedrijfsmodel dat akkerbouwers in staat stelt om hun gewassen op duurzame wijze te telen en tegelijk voldoende voedsel tegen een eerlijk inkomen te genereren”, klinkt het.

Het nieuwe voedselsysteem dat men wil ontwikkelen, is gebaseerd op een vijftal pijlers.

- Eerst en vooral gaat het om gewasdiversiteit. Meerdere gewassen zullen worden geteeld op één perceel, ofwel in strokenteelt of in andere mengvormen. Die gewasdiversiteit heeft als voordeel dat het gewassen minder kwetsbaar maakt voor ziektes en plagen, dat het bijdraagt aan biodiversiteit en dat het de benutting van licht, water en mineralen verbetert.
- Een tweede pijler is precisietechnologie. Op de proefboerderij zal technologie - zoals landbouwrobots, sensoren en drones – gecombineerd worden met slim gebruik van data en heel nauwkeurige plantbehandelingen.
- Een derde aandachtspunt is het tegengaan van bodem-verdichting. Zware machines zoals die nu gebruikt worden kunnen tot serieuze opbrengstverliezen leiden. Door vaste rijpaden en kleinere machines wil men dit voorkomen.
- Als vierde pijler wil de Boerderij van de Toekomst inzetten op duurzame energie die opgewekt wordt via wind en zon, en de opslag van deze energie voor later gebruik.
- Tot slot – de vijfde pijler – is er bij dit proefproject bijzondere aandacht voor reststromen en kringlopen en overschotten die vrijkomen bij de teelt van de gewassen zelf zodat er minder dierlijke mest en een minimale inzet van kunstmest nodig zijn. “Daarnaast wordt ingezet op de ontwikkeling en het gebruik van meststoffen uit de humane kringloop”, luidt het.

Eén van de eerste grote landbouw-proefprojecten waarbij men de kleine kringloop wil sluiten en gebruiken. Mooi is dat!

Voedselbossen

Stefanie Delarue en Steven Heyde van HOGENT voerden enige maanden geleden in Knack een betoog voor meer voedsel-bossen in het landbouwlandschap. “Een voedselbos verenigt de voedselproductie met andere ecosysteemdiensten en natuur en staat daarmee op het snijvlak tussen landbouw en natuur”, klinkt het. Kleine bosjes slaan in vergelijking met grotere bossen meer koolstof op in de bodem en ze bevatten betere voedselbronnen voor wilde dieren.

Deze vaststelling willen Delarue en Heyde opentrekken door de aanplant van een specifiek type bos aan te moedigen, namelijk het voedselbos. Een voedselbos wordt door de mens ontworpen en is gebaseerd op een natuurlijk bos, met vele lagen in de begroeiing. Er wordt met doorlevende, eetbare planten gewerkt, denk aan bomen, struiken, meerjarige klimplanten en groenten, kruiden en bol- en knolgewassen. Bodembewerking en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmeststoffen zijn er niet aan de orde want een goed ontworpen ecosysteem werkt zelfregulerend.

Grond-grondiger-gegrond

Via het klimaatbossenfonds voorziet BOS+ sinds enkele weken ook financiële ondersteuning voor de aanleg van voedselbossen naast andere types van bosuitbreiding. Een voedselbos is een door de mens ontworpen ecosysteem gericht op zelfregulatie én een overvloedige oogst. Dat vraagt om een diepgaand inzicht in bosecologie, agro-ecologie, soortgebruik, beheer en exploitatie. Door de verschillende lagen van een bosecosysteem te benutten, kunnen er op eenzelfde locatie vele verschillende eetbare planten groeien. Bovendien heeft zo een voedselbos ook voordelen op vlak van klimaat en biodiversiteit. Het werken volgens een natuurlijk bosecosysteem en daarbij bodembewerking, gewasbeschermingsmiddelen en chemische meststoffen achterwege laten, creëert een win-winsituatie: meer biodiversiteit, verbetering van de bodemkwaliteit, CO_2-fixatie uit de lucht, het wegvangen van fijn stof …

De meeste voedselbossen zijn niet rendabel op het vlak van voedselproductie, maar zijn dit – door nevenactiviteiten als rondleidingen, cursussen, evenementen, lezingen en plantenverkoop – soms wel. Ben je als vrijwilliger, compost-meester of kringloopkracht geïnteresseerd om een voedselbos aan te leggen, dan kan je sinds kort rekenen op financiële ondersteuning via het klimaatbossenfonds van BOS+. Voor voedselbossen moet het gaan om terreinen van minstens 0,5 ha, die nu nog niet bebost zijn en waarvoor de nodige vergunningen verleend kunnen worden. Tot 80 procent van de aanplantkosten (met een plafond van € 5.650 per hectare) kunnen hierbij vergoed worden.

Zeker doen als je er de kans toe hebt.

MYCORRHIZASCHIMMELS, ZEI U?

Schimmels zitten overal. Wie schimmels zegt, denkt vaak aan afbraak van organisch en dood materiaal. De herfst is het seizoen dat heel wat dood materiaal wordt afgebroken en het is dus ook hét seizoen voor het waarnemen van paddenstoelen allerlei. Ook het hele composteerproces – in je bak of vat thuis – hangt trouwens aan elkaar van de schimmels. Vandaar de link die we leggen tussen afbraak van dode planten en schimmels.

Maar ook in de levende natuur gaan veel planten een symbiose met schimmels aan. Deze schimmels noemen we mycorrhiza. Ze leven nauw samen met de wortels van de plant. Naast mycorrhizaschimmels zijn er trouwens nog andere schimmels, nl. de saprofytische schimmels die dood materiaal afbreken en de parasitaire schimmels die schadelijk zijn voor het organisme zelf, maar over deze gaan we het hieronder dus niet hebben.

De aanwezigheid van mycorrhizaschimmels in de bodem is vele malen groter dan wat je bovengronds vermoedt. Slechts een beperkt aantal schimmels vormen immers vruchtlichamen die je bovengronds waarneemt; die vruchtlichamen zijn de paddenstoelen. Maar onder de grond vormt er zich een gigantisch netwerk van (verdoken) schimmeldraden die heel wat moeilijker waar te nemen zijn. Schimmels kunnen bv. een symbiose aangaan met boomsoorten. Onze bekendste zwam, de Vliegenzwam, is zo een symbiont. Deze zwam leeft intens samen met bv. den, berk en eik. Andere zwammen zijn dan weer specifiek gebonden aan slechts één gastheer.

Grond-grondiger-gegrond

De mycorrhizaschimmels zitten vooral in de bovenste 20 cm van de bodem, maar ze zitten daar niet het hele jaar door in dezelfde mate. Ze vormen een ondergronds netwerk dat nutriënten en suikers uitwisselt met de gastheer en tegelijk ook suikers transporteert naar elders in de bodem, in de ruime én (tientallen meters) verre omgeving van de gastheer. Dit laatste doet de kans op kieming en goeie ontwikkeling van bepaalde planten – en bijgevolg ook de biodiversiteit in het algemeen – toenemen.

We kennen allemaal wel de zgn. successie van planten; van pioniersplanten, over graslandplanten, via ruigtekruiden, tot uiteindelijk struweel en bos. Ondergronds vindt er iets heel gelijkaardigs plaats. Pioniersplanten hebben quasi geen mycorrhizaschimmels als hulpje, maar heel wat pioniers scheiden wel stoffen af (of creëren op een andere manier een goeie uitgangssituatie) die de latere grassen toelaten om de bijbehorende mycorrhizaschimmel te doen ontwikkelen. Graslandplanten en ruigtesoorten vormen een symbiose met schimmelsoorten die vaak tamelijk algemeen zijn en met veel soorten planten in symbiose kunnen leven. Naarmate het gehalte aan organisch materiaal nog verder stijgt (vaak komt dit overeen met de verdere evolutie naar bos, maar in een moestuin met veel organische stof in de bodem doet zich quasi hetzelfde voor), nemen de selectieve schimmelsoorten (die dus maar met een beperkt aantal planten in symbiose leven) toe.

De mycorrhizaschimmels maken bij deze symbiose (een beperkt aantal) voedingsstoffen beschikbaar voor de plant en ze krijgen in ruil daarvoor wat suikers van diezelfde plant. Op die manier zorgen schimmel en plant dus voor elkaar en maken ze dat elk van hen minder last heeft van voedingstekorten, droogteperioden of ziekteverwekkers. Een mooie deal, toch.

De schimmels kunnen overschotten van suikers ook naar elders transporteren, bv. naar zaailingen of naar kiemplanten. Dat kan bv. heel zinvol zijn als de wortelontwikkeling nog beperkt is (bv. als je een jong plantje net hebt uitgeplant) en de jonge plant over weinig reservestoffen beschikt. Snel aansluiten op het netwerk van ondergrondse schimmeldraden vergroot dan de overlevingskansen. Het suikertransport doorheen de schimmeldraden kan ook naar planten gaan die in de schaduw (van bv. de moestuinhaag) staan en dus zelf minder suikers kunnen vormen omdat ze minder licht en vocht krijgen. De schimmels kunnen ook suikers van dominante planten 'doorschuiven' naar minder krachtige soorten. Hierdoor neemt de groei van dominante soorten af ten voordele van de andere soorten. Op arme bodems is het voordeel van een symbiose met schimmels ook groot. De schimmel kan hier immers rechtstreeks nutriënten vrij maken uit humusresten en ze direct aan de planten gunnen. Mycorrhizaschimmels kunnen op al deze manieren zorgen voor meer plantendiversiteit.

Het spreekt voor zich dat het dooreen gooien van je tuinbodem niet goed is voor de ontwikkeling van mycorrhiza. Flinke bodemverstoring zoals spitten en diep hakken verkleint de schimmelmassa en stuurt het hele stabiele, ondergrondse schimmelleven danig in de war. De pioniers of onkruiden (die geen mycorrhiza hebben) varen er wel bij. Mycorrhizaschimmels produceren trouwens ook stoffen die de kieming van eenjarige planten remmen – nóg een reden dus om niet als een gek tekeer te gaan in je tuinbodem. Kortom: laat je bodem zoveel mogelijk met rust (ook in je moestuin waar je best de grelinette

of woelvork hanteert in plaats van de spade of de frees), dan krijg je meer verschillende soorten en een grotere massa aan schimmels.

Als je weinig schimmels hebt in bv. je gazon, dan is er weinig symbiose tussen graslandplanten en schimmels, en heb je dus een zwakkere gazon wat dan weer voordeel biedt aan de planten die geen symbiose aangaan (de onkruiden) en een soort onkruidgazon doet ontstaan. Hetzelfde in je moestuin: hoe minder mycorrhiza en hoe minder symbiose, des te meer ongewenste soorten en des te zwakkere planten.

In een compostrijke moestuin gaan de meeste groenten symbioses aan met mycorrhizaschimmels. De schimmels helpen bij de opname van water, van 'moeilijke' nutriënten (bv. fosfor en magnesium) en van complexe stoffen, ze beschermen groenten tegen (schimmel)ziektes en ze dragen bij tot de vorming en het behoud van bodemstructuur. Interessant weetje: kruisbloemigen (bv. kolen, radijs, rucola …) zijn van oorsprong pioniersoorten en hebben dus geen of amper symbiose met mycorrhiza.

Hoe meer organische stof, des te meer schimmels dus. Dat betekent dat je de kolonisatie van schimmels dus kunt stimuleren door compost te gebruiken. Maar ook door gewoon organische resten in de tuin te houden en die er uiteindelijk spontaan te laten verteren (bv. door te mulchmaaien, door takkenstapels aan te leggen, door te mulchen in je moestuin …) zal je het aantal mycorrhiza doen toenemen. In een kringlooptuin is de bodem vaak al flink gekoloniseerd door schimmels. Wil je de zorgvuldig opgebouwde schimmeldradencultuur behouden, dan zijn biociden en chemische meststoffen uiteraard helemaal uit den boze …

Veel paddenstoelenplezier gewenst, dit najaar.

FAIRE CACA EN FRANCE

Op doorreis richting Zwitserland belandde ik op één van de vele tientallen 'aires' langs de Franse snelwegen. Ook op deze 'aire' schepten vele tientallen mensen een luchtje en werden dubbel zoveel benen gestrekt. Maar wat trof mijn sanitaire oog daar geheel onverwachts aan? Composttoiletten! Fijn om te zien dat de Franse wegenservice voor deze waterarme en klimaatrelevante aanpak koos. Eerlijkheidshalve moet ik er wel bij vertellen dat de toiletten verre van netjes waren. Een composttoilet onderhouden op openbaar domein met zeer veel zomerse bezoekers is ongetwijfeld geen eenvoudige opdracht.

Een aantal ervaren thuiscomposteerders maakt er een erezaak van om menselijke uitwerpselen, gemengd met voldoende bruin tuinmateriaal, te verwerken tot geurloze compost.

Menselijke uitwerpselen composteren kan inderdaad. In het kader van de promotie van thuiscomposteren raden we nog steeds af om menselijke uitwerpselen te composteren. Wie het toch wil doen, adviseren we om enkel faecaliën te composteren die vrij zijn van synthetische materialen (medicatie) en de geproduceerde compost enkel te gebruiken in de eigen siertuin en niet in de moestuin (om mensoverdraagbare ziektes uit te sluiten).

Wist je dat er voor composttoiletten in publieke ruimte specifieke wetgeving geldt. Voor het ophalen van (openbare) composttoiletten moet men in Vlaanderen een registratie hebben.

Het is in Vlaanderen verplicht om menselijke uitwerpselen naar een openbare waterzuiveringsinstallatie af te voeren. Het composteren van ontlasting en houtschilfers om nadien te gebruiken op (landbouw)gronden is in Vlaanderen niet toegelaten. Het materiaal dat uit een composttoilet komt – ook na compostering – wordt volgens de Vlaamse regelgeving gezien als 'afval' en moet afgevoerd worden naar verbranding.

Kort#Krachtig

HET 2DE RESTJESKOOKBOEK

Zoals je weet verenigt Vlaco overheidsdiensten (OVAM en intercommunales) en bedrijven die organisch-biologisch afval verwerken met als doel: meer halen uit de biologische kringloop.

Team Thuiskringlopen van Vlaco probeert elk huisgezin de juiste handvaten aan te reiken om zijn eigen kringloop zo goed en zo klein mogelijk te sluiten. Om die reden organiseert Vlaco samen met meer dan vijftig lesgevers infosessies over thema's zoals thuis composteren, compost gebruiken, gras beheren, snoeihout verwerken, kippen als kringloopwerkers inzetten, vaste planten kiezen én ook … voedselverlies beperken. In de schoot van dit laatste thema werd begin 2018 "Hét Restjeskookboek" geboren. De verkoop en verdeling ervan bleken een groot succes. Ons boek werd ook zeer gesmaakt door de nationale pers.

Uit onderzoek van Departement Omgeving uitgevoerd door GfK blijkt dat 34 % van het voedselverlies bij de Vlaamse huishoudens bestaat uit dranken. Op 37 kg voedselverlies per persoon gaat het om - afgerond:

- Koffie en thee: 5 kg
- Vloeibare zuivel: 2,6 kg
- Niet-alcoholische dranken: 2,6 kg
- Soep: 2 kg
- Alcoholische dranken: 0,5 kg

Vlaanderen heeft zich geëngageerd om haar voedselverlies tegen 2020 met 15 % te laten krimpen. Vlaco wil daar alvast zijn (vloeibaar) steentje toe bijdragen met een "**2de RESTJESkookboek**". We willen de lezers bewuster leren omgaan met drankoverschotten. Drankrestjes verwerken is trouwens een pak eenvoudiger dan je denkt. Door slim aan te kopen, je voeding en drank goed te bewaren, drankporties goed in te schatten en – vooral – je drankrestjes om te toveren tot een nieuw gerecht, kom je al een heel eind. In het

Kort#Krachtig

2de RESTJESkookboek vind je meer dan 60 heerlijke recepten om de restjes koude en warme dranken te verwerken tot iets lekkers. Je hoeft echt geen topkok te zijn, maar gewoon durven, en durven proberen, combineren en improviseren!

Restjeskoken is méér … Meer bewust koken, meer bewust omgaan met ingrediënten en meer respect tonen voor de wereld en haar grondstoffen.

Wat komt aan bod in het boek?

Het **2de RESTJESkookboek** bevat circa 150 blz en meer dan 60 recepten. Elk recept baseerden we op (flessen)restjes uit de kelder of koelkast. Die restjestypes deelden we op in 7 productgroepen:

- Koffie en thee
- Melk en melkvervangers
- Fruit- en groentesappen
- Frisdrank
- Bier
- Wijn en schuimwijn
- Sterke drank

Wie werkte mee aan het boek?

Bij elk van de productgroepen serveert Vlaco naast ingrediënten en bereidingen ook een heleboel tips, en worden heel diverse recepten gebundeld waarmee je als keukenprins(es) aan de slag kan. En opnieuw mooie foto's van foodfotograaf Heikki Verdurme brengen het geheel tot leven.

Kort#Krachtig

KIJK JE UIT NAAR DIT 2DE RESTJESKOOKBOEK?

Het 2de RESTJESkookboek is een uitgave van Lannoo en Vlaco vzw, en ligt vanaf eind november in de boekhandel. We lanceren het boek tijdens de eindejaarsperiode, en je kan het bestellen via www.vlaco.be/publicaties of via www.lannoo.be. De kostprijs bedraag 19,99 euro.

De intercommunales zullen ook deze keer via een groepsaankoop bij Vlaco dit 2de RESTJESkookboek kunnen aankopen, eventueel ter verdeling of gift aan de vrijwilligers. In de inspiratieboxen van KringloopWeekend 2021 vind je (voorjaar 2021) ongetwijfeld ook nog heel wat tofs over koken met drankoverschotten.

colofon

Uitgave van Vlaco vzw

Redactie: Kristof Van Stichelen, Elfriede Anthonissen, Kristel Vandenbroek

Vormgeving: Reclamebureau Mink

Druk: Drukkerij Buroform

V.U.: Danny Wille
Stationsstraat 110
2800 Mechelen

Redactie-adres: Vlaco vzw
Team ThuisKringlopen
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
Tel.: 015 451 370
thuiskringlopen@vlaco.be

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is toegelaten, mits bronvermelding.

201324 - www.mink.be